

การประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

Assessing Preschoolers' Emotional Competence

พิมสวัสดิ์ โกศลสมบัติ¹ * ศศิลักษณ์ ขยันกิจ² และ ณัฐภรณ์ หลาวทอง³

Pimsawat Kosolsombat¹ Sasilak Khayankij² and Nuttaporn Lawthong³

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Ph.D. Student, Faculty of Education, Chulalongkorn University

^{2,3}รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{2,3}Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author. E-mail: sasilak.k@chula.ac.th

Received : April 9, 2022

Revised : March 16, 2023

Accepted : April 16, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาคุณภาพชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 คน ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ ชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ความยาก อำนาจจำแนก ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น ผลการวิจัย เครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้คำศัพท์/ภาษาที่สอดคล้องกับอารมณ์ และด้านการบอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นในทางเอื้อสังคมทั้งที่เป็นแบบอัตโนมัติและแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีค่าความยาก 0.30 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.22 - 0.66 แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.77, 0.76 และ 0.78 ตามลำดับ และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ด้านการกำกับแสดงออกทางอารมณ์ และการจัดการกับอารมณ์ เป็นแบบสำรวจรายการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินด้านการกำกับแสดงออกทางอารมณ์ 0.92 และด้านการจัดการกับอารมณ์ 0.96

คำสำคัญ การประเมิน, ความสามารถทางอารมณ์, เด็กวัยอนุบาล

Abstract

This research aims were to construct and verify quality of emotional competence assessment forms for preschoolers. The samples were 20 purposively selected preschoolers who were studying in schools under Bangkok Primary Educational Service Area Office during the second semester of academic year 2020. Research instruments were two sets of emotional competence assessment forms for preschoolers, namely, emotional understanding assessment forms, and emotional observation forms. Research data were analyzed using the frequency, difficulty index, discrimination index, content validity index, and intra-class correlation. The results of the study were that 2 sets of emotional competence assessment forms for preschoolers were obtained comprising (1) three emotional understanding assessment forms on the elements of knowledge concerning the use of appropriate vocabulary to express emotion, and the recognition of the changing emotional states of the others in social facilitating behaviors, which were of both the short answers and multiple choice forms. The three emotional understanding assessment forms had the content validity index ranging from 0.60 -1.00, difficulty index ranging from 0.30 – 0.80, discrimination index ranging from 0.22 – 0.66, and reliability coefficients of 0.77, 0.76. and 0.78, respectively; and (2) the emotional observation forms for preschoolers on the elements of expressed emotion control, and emotional management, both of which were of the checklist form; their content validity indices ranged from 0.60 – 1.00; and the reliability coefficient in terms of correlation between evaluators being 0.92 for the element of expressed emotion control, and 0.96 for the element of emotional management.

Keywords: Assessment, Emotional competence, Preschoolers

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีชีวิตความเป็นเมืองในสังคมปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้คนให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ ละเลยการส่งเสริมด้านทักษะชีวิตและคุณธรรม เด็กถูกปลูกฝังให้เรียนสูงเพื่อให้ได้เงินเดือนดี แกร่งแย่งแข่งขัน ไม่ได้ปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ เด็กจึงไม่เห็นคุณค่าตนเอง แต่ผูกกับคุณค่าภายนอกกับวัตถุ เพื่อให้ได้สิ่งของมีค่ามาประดับกาย และได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง (บัณฑิต ศรีไพศาล, 2551) สถานการณ์ดังกล่าวเป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดในเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กได้รับความเครียดจากสภาพแวดล้อมรอบตัว คือ พ่อแม่และสังคม ดังนั้น วิถีชีวิตในเมืองจึงส่งผลให้เกิดความเครียด และกลายเป็นปัญหาทางสุขภาพจิต หรืออาจมีปัญหากับสุขภาวะทางอารมณ์ในอนาคต (ผกา สัตยธรรม, 2552) ซึ่ง Teekavanich et al. (2017) ได้ศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ของเด็กอายุ 4 - 6 ปี จากแบบประเมิน Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) พบความชุกของปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 11.9 ได้แก่ ปัญหาอารมณ์ ปัญหาสัมพันธ์ภาพทางสังคม ปัญหาพฤติกรรมเกรี้ยวกราด สรุปได้ว่า ปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์เป็นปัญหาที่พบในเด็กก่อนวัยเรียน

สาเหตุหนึ่งของปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ คือ การขาดความสามารถทางอารมณ์ เนื่องจากความสามารถทางอารมณ์ทำให้เด็กสามารถกำกับอารมณ์ของตนเองได้ การส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์ช่วยให้เด็กสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมเชิงบวก และเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ซึ่งเป็นรากฐานของความพร้อมเข้าสู่โรงเรียนและการประสบความสำเร็จทางวิชาการ และเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระยะยาว เด็กที่ได้รับการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์จะมีความสามารถในการแสดงออก เข้าใจ และควบคุมอารมณ์ที่หลากหลายได้ ส่งผลให้มีสุขภาวะทางอารมณ์ (Denham et al., 2016; Denham & Burton, 2003; Housman, 2017) ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์ให้แก่เด็ก ครูจึงต้องสังเกตอย่างรอบคอบเพื่อประเมินระดับความสามารถทางอารมณ์และวางแผนในการส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับวัย (Nissen & Hawkins, 2010)

สิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็ก คือ การสังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถทางอารมณ์ที่ครอบคลุมเนื้อหาใน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ หมายถึง การเข้าใจอารมณ์/ ความรู้สึกของผู้อื่นที่แสดงออกทางสีหน้า คำพูดหรือท่าทางในสถานการณ์ทางสังคม มีคลังคำศัพท์เกี่ยวกับอารมณ์ที่ช่วยให้เด็กสามารถบอกชื่ออารมณ์ต่าง ๆ ระบุอารมณ์ของผู้อื่นได้ คาดคะเนอารมณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ และตอบสนองต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้อื่นอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ประกอบด้วย การใช้คำศัพท์/ ภาษาที่สอดคล้องกับอารมณ์ และการบอก/อธิบายการตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นในทางเอื้อสังคม และ 2) การกำกับอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิด และการแสดงออกในการรับมือกับสถานการณ์ที่ท้าทายทางอารมณ์ ปรับการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองให้กลับสู่สภาวะปกติ สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ ประกอบด้วย การแสดงออกทางอารมณ์ และการจัดการกับอารมณ์ (Biddle et al., 2014; Denham, 2006; Denham et al., 2012; Denham et al., 2016; Garner, 2010; The British Association for Early Childhood Education, 2012)

Campbell et al. (2016) กล่าวว่า ความสามารถทางอารมณ์ไม่เพียงแต่เป็นทักษะพื้นฐานทางสังคม แต่ยังช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุนการเรียนรู้ ความสามารถทางอารมณ์เป็นทักษะที่สอนได้ และส่งผลในระยะยาว การประเมินอย่างเหมาะสมช่วยให้ครูได้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความสามารถทางอารมณ์ของเด็ก นำไปสู่การวางแผนพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมาย (Denham et al., 2016) การประเมินความสามารถทางอารมณ์สามารถประเมินได้โดยใช้การสัมภาษณ์และสังเกต ตัวอย่างเครื่องมือในการประเมินความสามารถทางอารมณ์ ได้แก่ 1) The Affect Knowledge Test (AKT-S) เป็นแบบวัดความเข้าใจอารมณ์โดยให้เด็กระบุชื่ออารมณ์ จากการสังเกตใบหน้าของหุ่นมือแต่ละตัว ที่บ่งบอกอารมณ์พื้นฐานแต่ละอารมณ์ ได้แก่ สุข เศร้า โกรธ กลัว (Denham et al., 2013) และ 2) Minnesota Preschool Affect Checklist (MPAC-R/S) เป็นแบบสังเกตการแสดงออกและการกำกับอารมณ์ ประกอบด้วย 4 หมวดพฤติกรรม ได้แก่ 1) การแสดงอารมณ์ผ่านสีหน้า เสียง และท่าทาง 2) การตอบสนองต่ออารมณ์หงุดหงิด เช่น การแสดงอารมณ์เมื่ออยู่ในสถานการณ์ปัญหา โดยสังเกตว่าเด็กสามารถทำกิจกรรมอื่นต่อไปได้หรือไม่ 3) การแสดงออกที่มีประสิทธิภาพ เช่น เด็กมีจิตใจจดจ่อในกิจกรรม ซึ่งเป็นการทำงานของอารมณ์เชิงบวก ทักษะความเป็นเพื่อน เช่น เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนได้อย่างราบรื่น และ 4) การแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคม เช่น การปลัดกันเล่น การแบ่งปัน (Campbell et al., 2016) ตัวอย่างเครื่องมือที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเครื่องมือวัดความสามารถทางอารมณ์ที่ใช้ในต่างประเทศ ซึ่งมีบริบทวัฒนธรรมที่แตกต่างจากประเทศไทย การสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถทางอารมณ์ต้องคำนึงถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของไทย บทความวิจัยนี้ มุ่งนำเสนอการพัฒนาชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัย

อนุบาลที่สอดคล้องกับบริบทไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางอารมณ์ที่มีต่อความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

จากการศึกษาความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลและแบบประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้ พบว่า ชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กส่วนมาก ประกอบด้วย แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็ก และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็ก โดยแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ฯ ทำให้ทราบว่าเด็กมีความตระหนักรู้ทางอารมณ์ สามารถบอกชื่ออารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเองและเพื่อนได้ บอกพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ฯ ทำให้ทราบความสามารถในการกำกับอารมณ์ การแสดงอารมณ์และการจัดการกับอารมณ์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาล ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยให้ครูมีทางเลือกมากขึ้นในการใช้เครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กที่มีคุณภาพ ที่จะนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสมกับวัย ช่วยให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและหาคุณภาพชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการศึกษาในงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางอารมณ์เป็นองค์ประกอบความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ ประกอบด้วย การใช้คำศัพท์/ ภาษาที่สอดคล้องกับอารมณ์ และการบอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นในทางเอื้อสังคม และ 2) การกำกับอารมณ์ ประกอบด้วย การแสดงออกทางอารมณ์และการจัดการกับอารมณ์

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

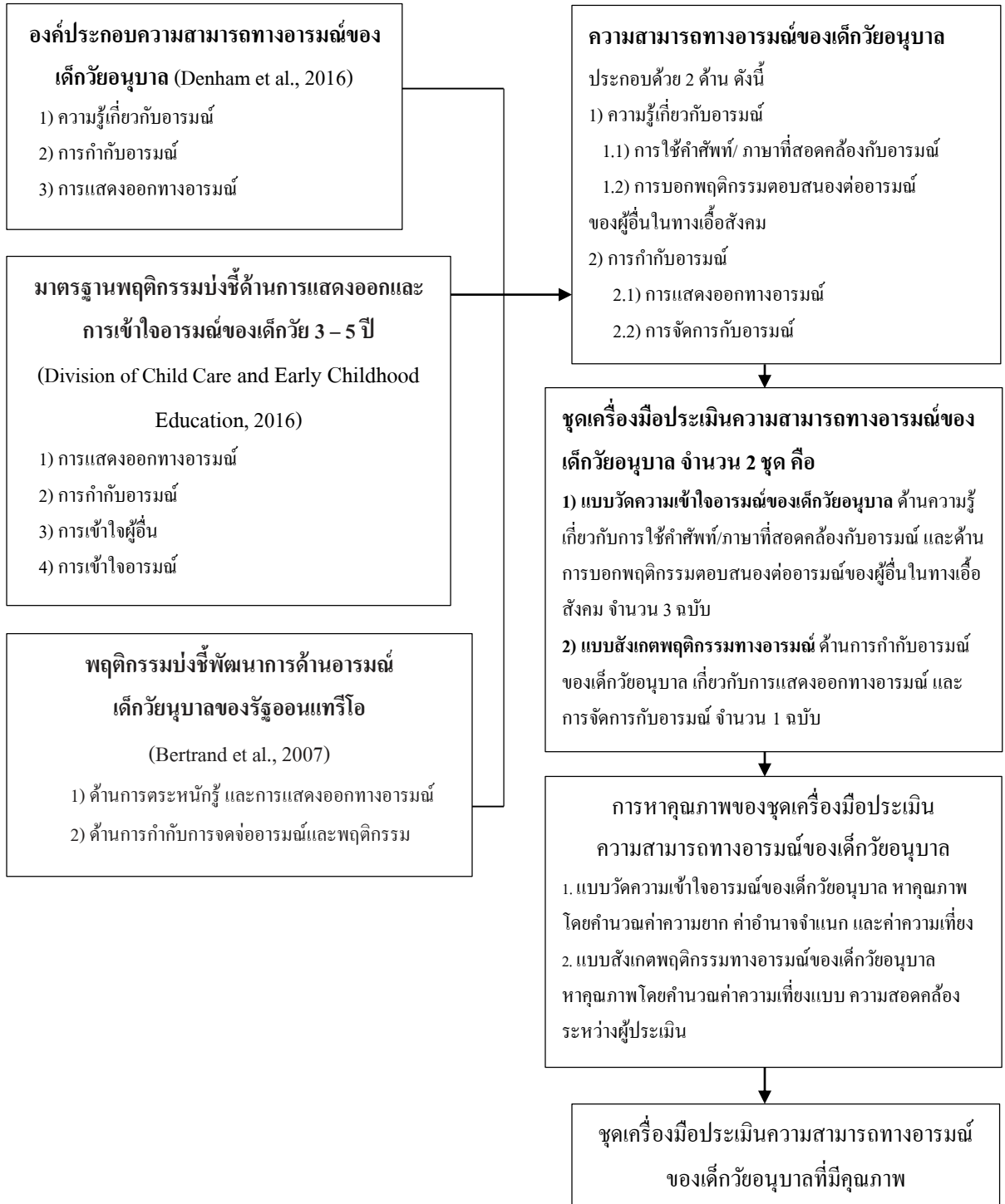
ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณภาพของชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลในด้านความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ และการกำกับอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา ความยาก อำนาจจำแนก และความเที่ยง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์ ความสามารถทางอารมณ์ และมาตรฐานการเรียนรู้ด้านการแสดงออกและการเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล สังเคราะห์เป็นองค์ประกอบความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ ประกอบด้วย การใช้คำศัพท์/

ภาษาที่สอดคล้องกับอารมณ์ และการบอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นในทางเอื้อสังคม ประเมินโดยใช้แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล และ 2) การกำกับอารมณ์ ประกอบด้วย การแสดงออกทางอารมณ์ และการจัดการกับอารมณ์ ประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล (Bertrand et al., 2007; Denham et al., 2016; Division of Child Care and Early Childhood Education, 2016) เมื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถทางอารมณ์แล้ว จึงนำมาพัฒนาชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล และหาคุณภาพของชุดเครื่องมือที่สร้างขึ้น แสดงภาพรวมดังแผนผังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อคุ้มครองผู้มีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามระเบียบจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย COA No.142/2565

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 คน ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและครูให้ความร่วมมือในการทำวิจัย
- 2) เป็นโรงเรียนที่เด็กมีฐานะปานกลางถึงยากจน
- 3) เป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) มีจำนวนเด็กนักเรียนต่อห้องไม่เกิน 30 คน และผู้ปกครองอนุญาตให้เข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางอารมณ์ และการประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของความสามารถทางอารมณ์
2. พัฒนาชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลในด้านความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ นำมากำหนดกรอบแนวคิดของแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล
- 2) กำหนดโครงสร้างของแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล โดยกำหนดจำนวนข้อและสัดส่วนของคะแนน

3) ออกแบบและสร้างแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ฯ โดยปรับจาก Affect Knowledge Test–Shortened (AKT-S) ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ (Denham & Burton, 2003; Miller et al., 2004) ผู้วิจัยจัดทำแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 3 ฉบับ โดยแบบวัดฯ มีลักษณะเป็นคู่ขนาน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อหาดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษาที่เป็นเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอารมณ์กับข้อคำถามและตัวเลือกคำตอบพบว่า ข้อคำถามทุกข้อในแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลทั้ง 3 ฉบับ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แสดง 38 | ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (ม.ค. – มิ.ย.) 2566

ว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้ ครั้งที่ 1 เมื่อทดลองใช้แล้วผู้วิจัยพบว่า ข้อคำถามบางข้อไม่สามารถใช้ได้ ทำให้ต้องตัดข้อคำถามออกไป ทำให้แบบวัดไม่ครบจำนวน 3 ฉบับ ตามที่ต้องการ

4) ผู้วิจัยเพิ่มข้อคำถามและปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและตัวเลือกอีกครั้ง คราวนี้ผู้วิจัยทำแบบวัดฯ เพิ่มเติม เป็นจำนวนทั้งหมด 5 ฉบับ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดฯ เป็นครั้งที่ 2 นำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อในแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กอนุบาลทั้ง 5 ฉบับ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด และได้แก้ไขปรับปรุงแบบวัดฯ ให้มีคุณภาพมากขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถด้านการกำกับอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล
- 2) สังเกตพฤติกรรมของเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี เพื่อนำมาพัฒนาเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ของความสามารถทางอารมณ์ด้านการกำกับอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล
- 3) ออกแบบและสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) การแสดงออกทางอารมณ์ จำนวน 6 ข้อ และ 2) การจัดการกับอารมณ์ จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมด 18 ข้อ
- 4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อหาดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเครื่องมือกับพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต พบว่า มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดเตรียมชุดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลที่สร้างขึ้นและผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ชุดเครื่องมือฯ ประกอบด้วย แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 5 ฉบับ และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 1 ฉบับ
2. ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากคณะครูสาคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งแนบเอกสารแบบประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล
3. ชี้แจงและทำความเข้าใจการใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล กับผู้ช่วยวิจัย (จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย)
4. ทดลองใช้ชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล มีรายละเอียดดังนี้

4.1 นำแบบวัดฯ ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดฯ แต่ละฉบับ และเลือกข้อที่มีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม โดยกำหนดเกณฑ์ค่าความยากที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และกำหนดค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสมควรมีค่า 0.20 ขึ้นไป (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2561) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบวัดฯ ฉบับที่ 1 ในสัปดาห์แรก และเว้นระยะห่าง 1 สัปดาห์ ก่อนจะเก็บข้อมูลในฉบับถัดไป ทำเช่นนั้นจนครบ 5 ฉบับ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2564 โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กเป็นรายบุคคล ถามคำถามและให้เด็กตอบ โดยข้อคำถามและตัวเลือกมีภาพประกอบให้เด็กสังเกต เด็ก 1 คน ใช้เวลา 15 นาที ในการทำแบบวัดฯ ผู้วิจัยเลือกเวลาที่เด็กสะดวกในการทำแบบวัด เช่น ในช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน และช่วงบ่ายหลังจากเด็กตื่นนอน

4.2 นำแบบสังเกตฯ ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้สังเกตเด็กเป็นรายบุคคลตามสภาพจริง โดยสังเกตพฤติกรรมการกำกับอารมณ์ของเด็กในช่วงทำกิจกรรมสร้างสรรค์ และการเล่นอิสระทั้งในและนอกห้องเรียน ตั้งแต่เวลา 9.30 – 11.00 น. โดยแบ่งเด็กจำนวน 20 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตเด็กคนเดียวกันและให้คะแนนเมื่อพบว่าเด็กแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ โดยใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลา (time sampling) สังเกตเด็กคนละ 1 นาที เมื่อครบ 10 คน กลับมาตั้งต้นที่เด็กคนแรก ทำเช่นนั้นจนครบคนละ 10 รอบต่อวัน ทำการสังเกตทั้งหมด 5 วัน ดังนั้น ในการสังเกตเด็ก 1 คน ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 50 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล มีดังนี้

1. แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความเที่ยงความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (intraclass correlation: ICC)

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ได้แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล มีค่าน้ำหนัก คิดเป็นร้อยละ 48.64 และแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 51.36 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ได้แบบวัดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 3 ฉบับ แต่ละฉบับประกอบด้วย 2 ตอน จำนวน 17 ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การใช้คำศัพท์/ภาษาที่สอดคล้องกับอารมณ์ มีข้อคำถาม 14 ข้อ แบ่งเป็นตอบแบบอัตโนมัติจำนวน 8 ข้อ และชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 6 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนรวม 14 คะแนน แบ่งเป็นการวัดความรู้ซึ่งอารมณ์ที่แสดงออกบนใบหน้า จำนวน 4 ข้อ ซึ่งอารมณ์จากสถานการณ์ จำนวน 4 ข้อ และชื่ออารมณ์ที่ต่างจากตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ จำนวน 6 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามเพื่อใช้วัดความรู้ซึ่งอารมณ์ที่ต่างจาก

ตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้อีก 6 ข้อ เพื่อใช้เลือกถามเด็ก โดยพิจารณาเลือกจากข้อมูลลักษณะอารมณ์ของเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอบถามจากผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 การบอก/ อธิบายการตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่น เป็นแบบวัดความรู้ มีลักษณะเป็นข้อคำถามและคำตอบให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 3 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนรวม 3 คะแนน แบ่งเป็นการบอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ที่เป็นการปลอบใจ จำนวน 1 ข้อ การบอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ที่เป็นการแข่งขัน จำนวน 1 ข้อ และการบอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ที่เป็นการช่วยเหลือ จำนวน 1 ข้อ

1.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ จำนวน 6 ข้อ และการจัดการกับอารมณ์ จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมด 18 ข้อ

แบบประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลมีโครงสร้าง เนื้อหา และจำนวนข้อ ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 โครงสร้างเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

การประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	จำนวนข้อ	ค่าน้ำหนัก	ข้อที่
ความสามารถทางอารมณ์				
ของเด็กวัยอนุบาล				
แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล				
1. ความรู้เกี่ยวกับอารมณ์		17	48.64	
1.1 การใช้คำศัพท์/ภาษาที่ เกี่ยวข้องกับอารมณ์	1) การระบุชื่ออารมณ์บนใบหน้า 1.1) ดีใจ 1.2) โกรธ 1.3) เสียใจ 1.4) กลัว	4	11.48	1-4
	2) การระบุชื่ออารมณ์จากสถานการณ์ 2.1) ดีใจ 2.2) โกรธ 2.3) เสียใจ 2.4) กลัว	4	11.48	5-8
	3) ระบุชื่ออารมณ์ที่ต่างจากตนเองใน สถานการณ์ต่าง ๆ 3.1) ดีใจหรือกลัว 3.2) ดีใจหรือเสียใจ 3.3) ดีใจหรือโกรธ 3.4) โกรธหรือเสียใจ 3.5) โกรธหรือกลัว	6	17.12	9-14

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	จำนวนข้อ	ค่าน้ำหนัก	ข้อที่
ความสามารถทางอารมณ์ ของเด็กวัยอนุบาล				
3.6) กลัวหรือเสียใจ				
1.2 การบอก/อธิบายการ ตอบสนองต่ออารมณ์ของ ผู้อื่น	1) บอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ เป็นการแบ่งปัน 2) บอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ เป็นการช่วยเหลือ เสียสละ 3) บอกพฤติกรรมตอบสนองเป็นการ ปลอบใจ	3	8.56	15-17
แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล				
การกำกับอารมณ์		18	51.36	
2.1 การแสดงออกทาง อารมณ์	1) การแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม 1.1) เล่นหรือมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับ เพื่อน เช่น ยิ้ม พูดคุยดี 1.2) แสดงความพึงพอใจเมื่อทำสิ่งใด สำเร็จ 1.3) มีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรม	3	8.56	1-3
	2) การตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่น ในทางเอื้อสังคม 2.1) แสดงความรัก/ความเห็นใจต่อ เพื่อน 2.2) ช่วยเหลือเพื่อน 2.3) แบ่งปันสิ่งของ/ของเล่นให้กับเพื่อน	3	8.56	4-6
2.2 การจัดการกับอารมณ์	1) ยึดหยุ่นทางอารมณ์ 1.1) อดทนรอคอยได้ 1.2) พยายามทำงานจนกว่าจะสำเร็จ 1.3) ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้	3	8.56	7-9
	2) ปรับอารมณ์ 2.1) ให้เพื่อนหรือครูปลอบเมื่อหงุดหงิด หรือไม่พอใจ	3	8.56	10-12

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้	จำนวนข้อ	ค่าน้ำหนัก	ข้อที่
ความสามารถทางอารมณ์ ของเด็กวัยอนุบาล	2.2) ปรับอารมณ์ที่ตื้นตัน หรือ โกรธ ให้ ลดลงได้			
	2.3) ควบคุมอารมณ์ที่รุนแรงได้			
	3) แสดงออกเหมาะสมกับบริบท	3	8.56	13-15
	3.1) แสดงอารมณ์เชิงลบได้อย่าง เหมาะสม เช่น โกรธต่อบุคคลที่ไม่เป็น มิตร			
	3.2) ใช้ภาษาสื่อสารความต้องการ เช่น บอกปฏิเสธ			
	3.3) ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง			
	4) แก้ไขปัญหา	3	8.56	16-18
	4.1) แนะนำวิธีแก้ปัญหา			
	4.2) ต่อร่องทางเลือกในการแก้ปัญหา			
	4.3) ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในการ แก้ปัญหา			
รวม		35	100	

2. ผลการหาคุณภาพของชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล และได้ผลการวิจัย
ดังนี้

2.1 แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล นำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน คำนวณหาค่าดัชนี
ความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์การตัดสินคือ ค่า IOC มากกว่า 0.50
ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา พบว่าข้อคำถามทุกข้อในแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กอนุบาล
ทั้ง 3 ฉบับ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้วิจัยหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงของแบบวัดแต่ละฉบับ และเลือกข้อที่มีค่า
ความยากและค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสมมาใช้จาก 5 ฉบับ คัดเลือกได้แบบวัดฯ จำนวน 3 ฉบับ โดยกำหนดเกณฑ์
ค่าความยากที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 กำหนดค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสมควรมีค่า 0.20 ขึ้นไป และ
ค่าความเที่ยงอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงมีความเหมาะสม (ณัฐกรรณ์ หลาวทอง, 2561) แบบวัดฯ ทั้ง 3 ฉบับมี
ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงที่ใกล้เคียงกัน จึงเป็นแบบวัดที่มีความเท่าเทียมกัน จากการคำนวณ
ได้ค่าดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงของแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

ฉบับที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเที่ยง
1	0.40-0.80	0.22-0.66	0.77
2	0.45-0.80	0.22-0.50	0.76
3	0.30-0.80	0.23-0.61	0.78

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มาคำนวณหาค่า IOC เป็นรายข้อ พบว่า มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสม และได้แก้ไขปรับปรุงแบบสังเกตฯ ให้มีคุณภาพมากขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงแบบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) ของแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล จากผลการใช้เครื่องมือของผู้ประเมิน 2 คน ด้วยการใช้วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (intraclass correlation: ICC) พบว่า แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล มีความเที่ยงแบบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินด้านการแสดงออกทางอารมณ์ 0.92 และด้านการจัดการกับอารมณ์ 0.96 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบความเที่ยงแบบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินของแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล

รายการประเมิน	จำนวนข้อ	n	ผู้ประเมินคนที่ 1		ผู้ประเมินคนที่ 2		ICC ^a
			M	SD	M	SD	
การแสดงออกทางอารมณ์	6	19	9.21	1.99	9.63	2.22	0.92
การจัดการกับอารมณ์	12	19	8.74	3.02	8.74	3.68	0.96

หมายเหตุ : a วิเคราะห์สหสัมพันธ์ภายในชั้นตามนิยามของความเห็นพ้องสมบูรณ์แบบ (absolute agreement) และใช้แบบแผนการวิเคราะห์แบบ Two-way mixed effects model

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสูง สามารถใช้ประเมินความสามารถทางอารมณ์ในด้านความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ได้ สิ่งที่ใช้พิจารณาคุณภาพของแบบวัดฯ คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยง สอดคล้องกับทิวรรณี แกมเกตุ (2551) กล่าวว่า คุณภาพของเครื่องมือวิจัยที่สำคัญ คือ ความตรง และความเที่ยง ซึ่งความตรงตามเนื้อหา คือ เครื่องมือวิจัยเป็นตัวแทนของเนื้อหาที่ต้องการวัด สามารถทำได้โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งพิจารณา ส่วนความเที่ยง คือ

คุณสมบัติของเครื่องมือที่ให้ผลการวัดที่คงที่ และต้องเป็นเครื่องมือที่มีความยากง่ายพอเหมาะและมีอำนาจจำแนกสูง ซึ่งแบบวัดฯ ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงใกล้เคียงกัน เป็นแบบวัดฯ ที่มีคุณภาพ ดังนี้

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ของแต่ละข้อเหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาแต่ละข้อเหมาะสมคือ ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางอารมณ์ สังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ ได้แก่ 1.1) การใช้คำศัพท์/ภาษาที่สอดคล้องกับอารมณ์ 1.2) การบอกพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นในทางเอื้อสังคม และ 2) การกำกับอารมณ์ ได้แก่ 2.1) การแสดงออกทางอารมณ์ 2.2) การจัดการกับอารมณ์ (Bertrand et al., 2007; Denham et al., 2016; Division of Child Care and Early Childhood Education, 2016) ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาข้อคำถามเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไข ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 พบว่าต้องปรับแก้ไขข้อคำถาม และเพิ่มเติมข้อคำถาม เมื่อแก้ไขแล้วผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาครั้งที่ 2 แล้วจึงนำไปทดลองใช้อีกครั้ง พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเหมาะสม สอดคล้องกับภัทรพร เกษสังข์ (2559) ที่กล่าวว่า ความตรง (validity) เป็นการตรวจสอบว่าเครื่องมือที่ใช้วัดนั้นวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้กับข้อคำถามโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา คัดเลือกข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปจึงใช้ได้

1.2 ค่าความยากของแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ทั้ง 3 ฉบับ มีค่า 0.30 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.22 – 0.66 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบที่ใช้ได้ สอดคล้องกับภัทรพร เกษสังข์ (2559) กล่าวว่า การตรวจสอบความยากเพื่อพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อมีผู้ตอบถูกต้องมากน้อยเพียงใด หรือผู้ที่ตอบถูกเป็นสัดส่วนเท่าไรของผู้ตอบถูกต้องทั้งหมด ซึ่งค่าความยากที่ใช้ได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกเป็นการตรวจสอบความสามารถของข้อสอบแต่ละข้อที่สามารถแบ่งคนกลุ่มสูงออกจากคนกลุ่มต่ำ ค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00 ดังนั้น ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลจึงใช้ได้ และมีคุณภาพเหมาะสม

1.3 ค่าความเที่ยงของแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความเที่ยงของฉบับที่ 1, 2 และ 3 คือ 0.77, 0.76 และ 0.78 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลได้ สอดคล้องกับณัฐภรณ์ หลาวทอง (2561) กล่าวว่า ความเที่ยงที่ไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงมีความเหมาะสมที่นำเครื่องมือวัดไปใช้ได้ ความเที่ยง (reliability) หมายถึง ความคงเส้นคงวา หรือความคงที่ของคะแนนจากเครื่องมือวัด ถ้าเครื่องมือมีความเที่ยงสูง ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งคะแนนจะคงเดิม (ภัทรพร เกษสังข์, 2559)

1.4 การสร้างแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลมีความแตกต่างจากการสร้างแบบวัดในระดับอื่น ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก และธรรมชาติของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยจึงใช้ภาพวาดเป็นสื่อประกอบในแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งช่วยให้เด็กเข้าใจข้อคำถามได้ชัดเจน เป็นรูปธรรม ได้ใช้ประสาทสัมผัสทางการมองเห็น และการฟังในการรับรู้และเข้าใจข้อคำถามและตัวเลือก สอดคล้องกับศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ และ บุญบง ดันติวงศ์ (2559) ที่กล่าวว่า การประเมินในระดับปฐมวัยมีความแตกต่างอย่างมากกับ

การประเมินเด็กในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีธรรมชาติในการเรียนรู้ที่ต่างจากเด็กวัยอื่น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสจากประสบการณ์ตรง มีการสร้างความรู้ความเข้าใจโลกจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสม และมีค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินในด้านการแสดงออกทางอารมณ์ 0.92 และด้านการจัดการกับอารมณ์ 0.96 เนื่องจากผู้วิจัยได้ชี้แจงและพูดคุยปรึกษากับผู้ช่วยวิจัยอย่างรอบคอบ ก่อนนำแบบสังเกตฯ ไปใช้ เพราะคำในภาษาไทยสามารถตีความได้หลายลักษณะ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจึงต้องมีการซักซ้อมทำความเข้าใจเกณฑ์การบันทึกพฤติกรรม และความหมายที่ระบุถึงพฤติกรรมของเด็กให้ชัดเจนแล้ว จึงสามารถนำเครื่องมือไปใช้ สามารถประเมินด้วยความเข้าใจที่ตรงกันโดยปราศจากอคติ และประเมินเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาทางการศึกษาและวิชาชีพ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การประมาณค่าความเที่ยงของเครื่องมือทำได้หลายวิธี โดยแบบสังเกตสามารถตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน โดยใช้ผู้ประเมินตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป สังเกตสิ่งเดียวกันด้วยแบบสังเกตชุดเดียวกัน ผลการสังเกตที่ได้ควร จะสอดคล้องกัน จึงเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผลการสร้างชุดเครื่องมือประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล ได้แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล โดยศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางอารมณ์ และปรับจากเครื่องมือวัดความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ Affect Knowledge Test–Shortened (AKT-S) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีความเฉพาะ เนื่องจากต้องสอบถามข้อมูลพื้นฐานของเด็กจากผู้ปกครองก่อนใช้แบบวัดฯ ดังนั้น ผู้ที่จะนำแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลไปใช้ต้องสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะนิสัยและอารมณ์ของเด็กก่อน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมกับลักษณะอารมณ์ของเด็กแต่ละคน

2. ผลการวิจัย พบว่า แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลมีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา มีความเหมาะสมสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม เนื่องจากผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่ต้องการใช้จริง เมื่อนำแบบวัดฯ ไปหาคุณภาพ ทำให้สามารถตัดข้อที่ไม่มีคุณภาพออก และเลือกข้อที่มีคุณภาพมาทำเป็นแบบวัดฯ ได้ ดังนั้น ผู้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยลักษณะนี้ ต้องออกแบบข้อคำถามให้มีจำนวนมากกว่จำนวนข้อคำถามที่ต้องการนำมาใช้ เนื่องจากเมื่อนำแบบวัดฯ ไปหาคุณภาพแล้วพบว่าบางข้อไม่มีคุณภาพพอ ก็สามารถตัดข้อนั้นออก และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีคุณภาพมาใช้สร้างเป็นแบบวัดฯ ได้

3. ผลการวิจัย พบว่า แบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 แสดงว่ามีความเหมาะสม และมีค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินในภาพรวมสูงมาก เนื่องจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าใจพฤติกรรมบ่งชี้ตรงกัน และนำไปทดลองใช้กับเด็กวัยอนุบาลในช่วงเวลาที่เด็กมีอิสระในการแสดงออก ดังนั้น การนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลไปใช้ ผู้ประเมินต้องอ่าน

และศึกษาพฤติกรรมบ่งชี้แต่ละข้อให้กระจ่าง และต้องสังเกตพฤติกรรมของเด็กในช่วงที่เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ กิจกรรมที่เหมาะสมกับการสังเกต ได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมกลางแจ้ง

4. ผลการวิจัยได้แบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน 3 ฉบับ ครูปฐมวัย หรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสามารถเลือกใช้แบบวัดฯ ฉบับใดฉบับหนึ่งจาก 3 ฉบับได้ เนื่องจากเป็นแบบวัดความเข้าใจอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่พบในเด็กปฐมวัย เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมรอบด้าน การสร้างเครื่องมือวิจัยจึงเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็ก งานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัยมีการประเมินและเครื่องมือวิจัยที่หลากหลาย เช่น การวัดความสามารถทางกาย ต้องอาศัยการสังเกตจากพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายของเด็ก เครื่องมือวิจัยคือ แบบสังเกต การวัดความสามารถทางสติปัญญา ต้องอาศัยการพูดคุย สัมภาษณ์เพื่อให้ทราบความคิดของเด็ก เครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ การออกแบบเครื่องมือประเมินความสามารถหรือพัฒนาการของเด็กต้องคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ต้องการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ หรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น การใช้สื่อประกอบ หรือการใช้ภาพประกอบ จะทำให้เด็กเข้าใจข้อคำถามได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ประเมินเด็กปฐมวัยมีลักษณะแตกต่างกัน ทำให้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยแตกต่างกัน นำมาสู่ประเด็นใหม่ที่สามารถทำวิจัยครั้งต่อไปได้

รายการอ้างอิง

- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2561). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต ศรีไพศาล. (2551). เด็กและเยาวชนเป็นต้นทุนแห่งอนาคต. ใน อภรณ์ จันทรสมวงศ์, จริยา เสนพงศ์, และ วรรณิต จุประพัทธศรี (บ.ก.), *สุขสร้างสรรค์: เรื่องเล่าสู่ภาวะหลากหลายมิติของคน* (น. 22-26). โครงการสนับสนุนการก่อตั้งกองทุนสุภาพะกรุงเทพ.
- ผกา สัตยธรรม. (2552). *สุขภาพจิตเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทราพร เกษสังข์. (2559). *การวิจัยปฏิบัติการ Action research*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และ บุญบง ดันติวงศ์. (2559). *การประเมินอย่างไร้ความอคติต่อเด็กปฐมวัย แนวคิดและการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาทางการศึกษาและวิชาชีพ. (ม.ป.ป.). *เครื่องมือในการประเมิน*.
http://km.moi.go.th/km/32_quality_plan/evaluate/evaluate5_8.pdf

- Bertrand, J., Bernhard, J., Blaxall, J., Field, J. D., Gordon, M., Goulet, M., Greenberg, J., Latulippe, J., Littleford, J., Maltais, C., Pelletier, J., Schmidt, B., Thompson, K., Varmuza, P., & Zimnyi, L. (2007, January). *Early learning for every child today a framework for Ontario early childhood settings*.
<http://www.edu.gov.on.ca/childcare/oelf/continuum/continuum.pdf>
- Biddle, K. A. G., Garcia-Nevarez, A., Henderson, W. J. R., & Valero-kerrick, A. (2014). *Early childhood education*. SAGE.
- Campbell, S. B., Denham, S. A., Howarth, G. Z., Jones, S. M., Whittaker, J. V., Williford, P., Willoughby, M. T., Yudron, M., & Daring-Churchill, K. (2016). Commentary on the review of measures of early childhood social and emotion development: Conceptualization, critique and recommendations. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 45, 19-41. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2016.01.008>
- Denham, S. A. (2006) Social-emotional competence as support for school readiness: What is it and how do we assess it? *Early Education and Development*, 17(1), 57-89.
- Denham, S. A., Bassett, H. H., Brown, C. A., Way, E., & Steed, J. (2013). “I know how you feel”: Preschoolers’ emotion knowledge contributes to early school success. *Journal of Early Childhood Research*, 13(3), 252-262.
- Denham, S. A., Bassett, H. H., & Zinsser, K. (2012). Early childhood teachers as socializers of young children’s emotional competence. *Early Childhood Education Journal*, 40, 137- 143.
- Denham, S. A., & Burton, R. (2003). *Social and emotional prevention and intervention programming for preschoolers*. Plenum.
- Denham, S. A., Ferrier, D. E., Howarth, G. Z., Herndon, K. J., & Bassett, H. H. (2016). Key considerations in assessing young children’s emotional competence. *Cambridge Journal of Education*, 46(3), 299-317.
- Division of Child Care and Early Childhood Education. (2016, April 2). *Arkansas child development and early learning standards: Birth through 60 months*.
[https://www.arheadstart.org/Ark_Early_Learning_Standards%20\(19\)%20\(1\).pdf](https://www.arheadstart.org/Ark_Early_Learning_Standards%20(19)%20(1).pdf)
- Garner, P. W. (2010). Emotional competence and its influences on teaching and learning. *Education Psychology Review*, 22, 297-321.
- Housman, D. K. (2017). The Importance of emotional competence and self-regulation from birth: A case for the evidence-based emotional cognitive social early learning approach. *International journal of child care and education policy*, 11(13), 1 – 19. DOI 10.1186/s40723-017-0038-6
- Miller, A. L., Gouley, K. K., Seifer, R., Dickstein, S., & Shields, A. (2004). Emotions and behaviors in the Head Start classroom: associations among observed dysregulation, social competence, and preschool adjustment. *Early Education and Development*, 15(2), 147–165.
https://doi.org/10.1207/s15566935eed1502_2

- Nissen, H., & Hawkins, C. J. (2010). Promoting emotional competence in the preschool classroom. *Childhood Education, 86*(4), 255-259.
- The British Association for Early Childhood Education. (2012). *Development matters in the early years foundation stage (EYFS)*. <https://www.foundationyears.org.uk/files/2012/03/Development-Matters-FINAL-PRINT-AMENDED.pdf>
- Teekavanich, S., Chantaratin, S., Sirisakpanit, S., & Tarugsa, J. (2017). Prevalence and factors related to behavioral and emotional problems among preschool children in Bangkok, Thailand. *Journal of Medical Association Thailand 2017, 100*(2), 175-182.